

פסגת הנשיא

ר' יצחק יצחקי

תר"ם - בת"א

שם תיק: ר' יעקב יצחקי ז"ל (שנים: התרל"ח - התר"ם)

מזהה פנימי: 28/8-

מזהה פריט: 000d2vq

תאריך הדפסה: 23/01/2017

כתובת: 3-311-12-1-5

מספר קובץ: 173/12

מדינת ישראל
לשכת הנשיא

קבלתי

מיוז

זכרון

יבנה, יבנה, יבנה
~~יבנה~~

ה' ושלם
קטבת
אזל - תר' יבנה
מזרחון

טיפליס יום ה' כ"ג טבת לשנת ה'תרל"ה ליציאה.

להרב הגדול, הסופר הנכבד, והמשורר היקר, התורני החכם
הכולל והשלם, כש"ת מח"ר יעקב בחור"יץ מזרחי,
ה' יברך אותך וכל ביתך בחיים ורוב שלום ! -

אחרי דברי שלום וטוב באחי אליך ידידי הנכבד, עוד הפעם להשיגך
במכתבי, ולהודיעך, כי החיים והשלום עמדי, וכי באחי עוד פעם לארץ
קודם לאסוף ידיעות נוספות, והממשלה הרוממה דמה נתנה חוקף ועוז
למסעותי כבראשונה, בשם המלך יר"ה, ויש לי תקווה עוד פעם לראותך
פנים, כאשר יביאני ה' בשלום אל עיר מסכן כבודך. ומה מאד שמח אנכי
כי אזכה לדבר עמך ולהתעלם באהבים כבימים מקדם. והנני להודיעך כי
בתיותי במסעותי בארץ קזרים, נתן בידי הרב הגאון הספרדי דק"ק
קארסוב שני ספרים גדולים יקרי הערך אשר הוציא לאור עולם, למטור
בידיך לאות אהבה וידידות, כי הצגתיך לפניו על צד היותר טוב, ויואל
לכבוד בספריו היקרים, והנני עמדי, וכאשר אבוא אליך אמסרם בידיך.
בעיר טיפליס אפמהמה עוד כשני חרשים, כי יש לי דברים הרבה ומלאכה
מרובה אצל הממשלה. פמה אשים דרכי אל העיר "עלסאווטאפאל", משם
לבאקו, ומבאקו מחויב אנכי לעשות דרכי להעיר לענקארן אל היהודים
החדשים שומרי חסות *Суботники* ומלענקארן אשים דרכי בחזרה
דרך הים אל העיר דרבנד. כאשר אבא מן העיר טיפליס אודיעך במכתבי,
ומלענקארן כאשר נצרך לי לשבת באניה על ים הכספי, גם כן אודיעך
במכתב. ונא ידידי הנכבד, לעשות הטוב והחסד גם הפעם, להשתדל איזה
כעל הבית בעדי על זמן מועט, כי אין לי עסק עם הקהל, כי אם לראות
אח פניך ולדבר ולספר ולהראות לפניך דברים גדולים ורבים, ונכבדים,
אשר ^ביודע, כי תשמח בהם שמחה רבה. וגם יש לי עסק מעט אצל
הממשלה וביחוד אצל השר הגובערנאטאר. זולה זאת חדשות כעת אין,
והנה מחכה ומקוה, כי הכבדני בשורות שמים על מכתבי זה, ובטוח
אנכי כי לא תשיב בקשתי ריקם מפניך. ואני הפילה כי יביאני ה' ברוב
שלום אל מקום מסכן כבודך ולזכני לראותך עוד פעם ברוב שלום.
הנה מציין אנכי האדעסע לעיונך:

Br 2. Письмо. Do благодарения
Письменному Твоему Яковлевичу Тернову

חברך בשמי את אבין הנכבד והיקר, את רעייתך הכבודה וכל אשר לך,

ידיך מאד ומקדם ועבדך הנאמן
יוסף יהודה בן"י הלוי טשארני
הנוסע.

These were during the following years

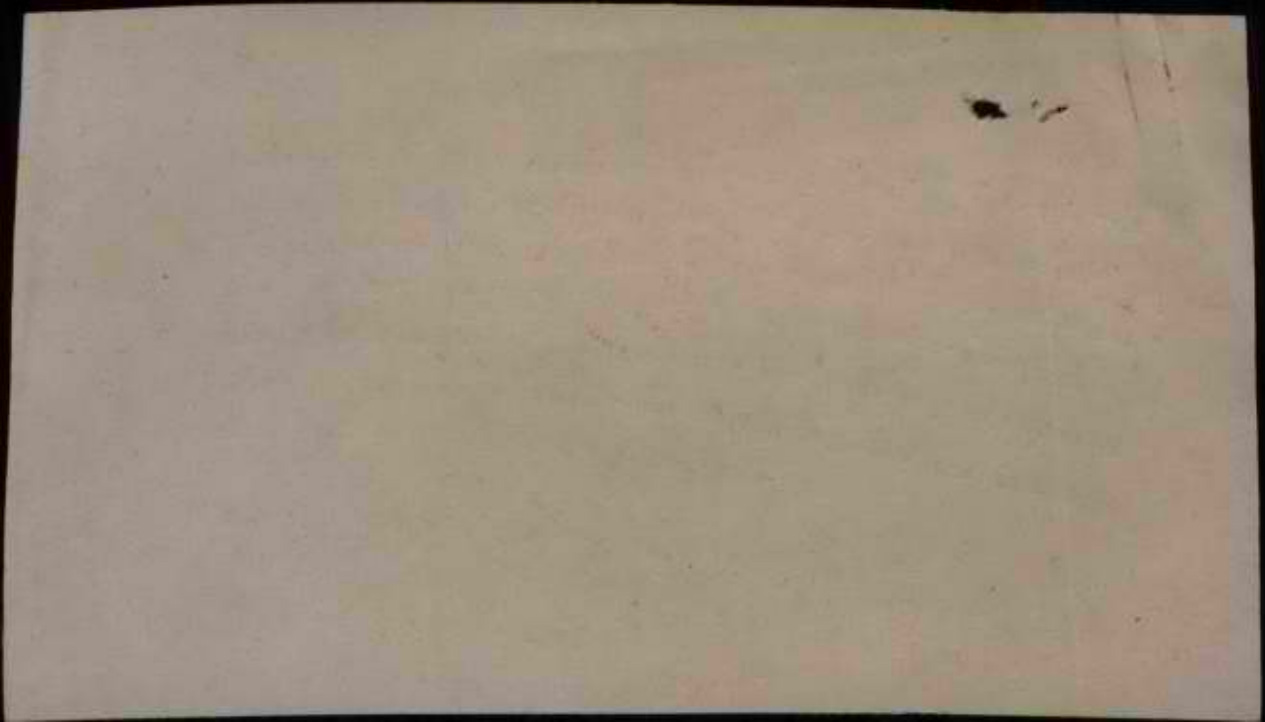
ב. כה אדר תדרם ראשון

מי העיר ממזרח עדין חילג על ההרים מקפץ אל הגבעות לחזק כל בדיק הרב הגדול בתורה
והכחה נהנין נוכחו ענה וחיותה גם בשאלה ערומה כי חס להעיל נפש אחת מעיטתה מימים
מחמה כסת חוהרר יעקב מזרחי האבד דק דרבנד נז עד קבוע נתינת מעמיה ונעבה קדמה ויטה

יקרה ויכתבו חק כט שבע הגיעני זה כסחונה ימים לא הסיבותיו עד היום מרובי עריותי ועם כח
הסליחה ונפשו בשאלתו אודות קטנה יחמה שקבלו קדושה אחת ואחיה לדעתה ולא נשאת
ואחר ג' חצאים מה התקדש ובזמן חיותו עדין לא נחללו לה יא שנה ונאמרה סוחרת ליבסקטן
ועתה היא גדולה כבת עו' וחשאת ביבם האם יכולה לחזק עכל שאלתו והנה אני אצי כדלי
סלחתי אלי מחרוק רב כזה אחכם ענותם תרבנו לחור להם דעת הדלה כי לענד הדבר
פסוע להחיות וזהא דאחרי' בגמ' דיבמות דף יג ע"א ותוואן הסתא ותתגס עכ יקשה ליסא
סכבר נהגדלה כעת על כן איך ביטולתה עוד לחמן אלף בודלי הדבר פסוע דוואחר שבסעת
מיתה בעלה היתה קטנה ביכולתה לחמן אף לאחר שנאגדלה ואם כי הוא ראיה גדולה לטובה
עכ"ל לא ריבתי לסמוך על דעתי עד כי חשאת להאמין מודע ביהודה דל בחת' חע"א סי' נב
שגם הוא הכריע בין לדווא והביא ג"כ חתיה טה"ל הנ"ל ואם כי חתיה הנ"ל אפסר לרמות
ולאחר דהגג דהיה חזק לחרץ כן דקדושה קא אחר דאפסלו אס הוא עדין קטנה איך ביכולתה
לחמן דחשעת נפולה נראית כערה בתו אבל מוהירושלמי פ"ק דיבמות הל' ב' שהקה ג"כ קדושה
דמלבד שהוא דחוק איבא לאקסוי על זה דחומר סמחה לירדו ערה ביבוס חומר דלא קא באפה
דק איסור דרבנן כחבואר ביבמות דף כז ב' הן אחת דבירושלמי קא אביא דריוחין והוא פליג בזה
עם רב ביבמות ס' אבל אפסר לאחר דסלוגמ' עם רב הוא חסוס דסובר דים זיקה מואוריתא או
לכיה כעין דאוריתא כחש' דהשא שם בשם הר"א אבל בקדושי קטנה אפסר דחודה דכסמחה הוחרה
עדתה וחדדתיק לאוקמו כסמחה עכ דלין יכולון לחרץ כשאלתה פסאם דעדין יכולה לטוין
אע"פ ב"ג גלוי' מסכת קוב' למדון פ"ז סדר הראי' הנ"ל לפי פירוש' ול' בגידה ד' עו' דהא דאיוני
כדולה לסמן כסמחה דלה הוא חסוס דחייסין סחא חקאן אחר שיבעול וא"כ סם ביבמות שהיא
ערוה עליו ל"כא חסס דבעלה עכ ספיר ביכולתה לחמן אף אחר שנאגדלה אבל ביבמה דעלמה
אימא לא - אבל עכ"פ אף לפי דבריו צטדון שאלת כח יודה שיכולתה לחמן דחומר
שהיבם עדין קטן ליכא חסס דבעולה דאף אם בעל עדין ביכולתה לחמן דחומר ולא
אזרו בזה - מלבד זה יס קולא גדולה בעידון דידן לפי מה שא בשאלתו לא קבלה היא

בעצמה קדושה א"כ הא כבר כתב ה"ט בסם הרסבן זל והביאו ה"ט בס"א קנ"ה ס"ק א . דחאחר זל
 קבלה בעצמה הקדושה אע"פ שהיה חדעמה א"כ שיאון כלל . - אחרית דבריו שבמקום עיגון להחזין
 איזה סנים עד שיגדל היבם פסוק שביכולתה למאן . ויש עוד להאריך בזה הרבה . אמנם יונן
 נזי כבר עלי לכתוב בכתב כזה : ואנכי לא אדע . אם כ"ת חכור כתב שלנו . ע"כ אין ביכולתו להאריך
 ונטובו לוחים הגאים אם יאבה לבוא אלי בכתבים . אשר הם נפשי חסקה בזה . וודיעני אם
 חכור כתב שלנו כפי חזיונותי דלקטה . חכ"ע המגיד לא נחשף כעת בחכמנו . ע"כ אם יאבה
 שאיב לו בזה מה יסלח לי דעלים שנדפסו דבריו . -

ה"ט יקדו מופת מרחוק והדושה שאלה גהרם יוהריו מן רחוק הרחוקה

242

57

ממן ארכיון

~~242~~

ה הרב יצחק זצ"ל

מברוק

וְכַתְּבֵהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר־אֵלֶּיךָ

1861

1868

93

COMITÉ CENTRAL

ALLIANCE ISRAELITE UNIVERSELLE

BUREAUX

RUE D'ENGHIEN, 28

PARIS, le 24 septembre 1861.

אל כבוד רבב הונגל על מדינה דאגסטאן החכם השלם
ר' יעקב בן יצחק ה"ו בעיר דרעזנר יע"א

אלון נכבד

בחי"ק אלון האדמה אשר השבייה לישראל חסדו עלי הונגל
העצב החכם ל יוחא הא סאטו ה"ו חידות חגורות הקשה אשר
מצאו את אחיו העשוקים השיכנים בארץ פרס. חסדו כבוד
ידענו את מדבס הרע ולא תשכנו את כדונו תבוא לעולם. אך
הדבר קשה מאוד להציל אותם מקול הכבד אשר נאמרים תחתיו
ונאמח מזיו צמחוד מרוחק הובונו את הדיוק אשר נאך
הו למען האע אז מחוז חפצנו. הוא אתה יודע חשב את
כדונו עניינים ועשוקים ועצתך תהיה לנו כדונו מאונד. מ"מ
בטוח תהיה כי לא נכח ידנו ולא נאקש עד אשר יבא לאור
משפטים כי נכחו לחסונו מועדקת חסד ועציה ה"א אשר
ידנו למען מלא את מאמלם של הונגל מהחנים ליושב
מיום שיחמץ תפלתם ונפלתו ויצו אלך בכוונתו בהפצך
ונחפץ מנבדך ויחזי אלומך תמיד

בסם הוצד החבובה

מסוכר כסאנו

יחזי מודתאן

1861

1868

-93

כבוד הרב המהולל ישראל גדול אמו

כא"ת מוה"ר יעקב צהרי"ץ

מונה בק"ק דרזנר.

זר לי מאד להגיד לו כי לא אוכל למלאת חפצו כטעם להעלובים
כיון אחימנץ. את רופא בית הספר לא ידעתי ואין לי כל זכות לבוא
לפניו ולבקש מלתו חסד של אמת, וטובי טדנתו יאיו כעת את
העיר והלכו באשר הלכו לרגלי ימי הקיץ, ולירדף אחריהם קו
לחיה על הפתחים ולבקש נדבות - אך נדי בעת. ואיעזר לשוק פניו
בנקשתו אל הרב ה' דר"ב קין דפס, כי להרצ יש מהלכים צנית
הספר וקולי גן מכירים, וגם שמעתי כי כנר פנו אליו בדבריהם
וכבר עשה מה שעשה, ואם אבוא גן את אחריו והיית יהודה
ועוד לקרא.

ולא אוכל לבחור כי ופלאת היח צעיני כי צדנר גדול כזה איש
בו פדיון אנוים והצלת נפשות רבות יחפצו לפעול באופנים
כאלה ולפנות לטמלי הסדיון. לדעתי על נני בית הנפשים היה
למחר הדבר ליערץ דין אשר יפקח על הדבר וישתדל לצמת
את התינים בדין ובמשפט. אליו היה להם עירץ דין כזה היה לקח
ידן לדרוש מאת אר בית הספר לצלי יאלח את הגלים
עד אחר גמר דינו בסינאט. מאלי חונן שזה לא יעשה
בידיהם רקניות. על כן עזתי אעשה מעב"ת עוד היום

ימו אקמרת וימסור הדור ליד הדוהאקאט וימחה, ואף יא חולא
ככהך לשלם להאדלן בעד טרחתו אן אדל אוכל להוריתו
לאיזה הדוהאקאט יפנה. יא בזה הדוהאקאט מפורסם ומומחה,
מבני אמונתו, והוא ידד נאמן להאזר הגדול העומד עתה לפי שעה
על כל ~~ה~~ עניני קוראן (ול' ספ' ידעתם מי הוא) וקר עמו יחד
במדור אחד. אם לא עברתם הזמן ויא עוד אפשרית
להציל את התפושין. אן הוא האחד אשר יוכל להצילם,
ואם יקרה על עמיו בודא. יצילם.

אם יא פה בעה"מ איש העומק בעסק הנתפושין
ויזע טיבן יפנה אלי ואהיה לו לעינים ואוכל להיית אן החמץ
ביט ודין הדוהאקאט.

אלה דברי מכבדו ומוקירו. מנצח הדיו.
י"ל גארידאן

ס"ה פ"ט תמוז תרל"ח ל"ק

רשימת הספרים אשר חנן בהם חלקים

את עברו, הק' יעקב ^{המורה} _{המורה}

איירי דחביבי עלי רשמים פה לזכרון /
ולרגעים אפקדם • וקמא קמא דאתא לני
רשמותיו, ולא השגחתי בסדר אלפא ביתא :

תורת אמת ^{אזה לנו משה איש האלים}
^{ובבאי האמת, דור דור}
נצריקין אשר חזינו עיננו בקבלתם ^{נאקירתם} על כל
מולאק פי ל' עליהם יחיה האדם, גם כמותו ילוננו, ידל אחריו כבודו
יקר ^{שהדווא} • (לנשים חנין לקדוק) :

מעוז הים ים התלמוד, ומפרשו
יורדי הים באתות, עמי
מלאכת ל' באמונה, להורות לעם ד' דרכי ד' בקפרי
פסקיהם. ושוות שהשיבו לשאלתם כענין לעי

16 מדרש ניושני [ע' תורה אור]

17 יד אבשלום, לבעל עקירה, על משל, לפיצו, 8°

18 מחיר יין על אקדח לרבנו חייא זצ"ל ונקום נכח פ' מגיל עזר
החזקת להרעה לנפשו זל

19 טוביה (ע' תורה אור)

20 ראם על פדאי של התורה, ונבלינותו הנאות ל' מחכמי קדש, (חקר
השער ונבליה ד' וניצחיה)

21 תורת סהנים עם הכיחור היקר התורה והמצוה להלכה מלבים כ"ו
בקהלשט

22 התשבי להבחור נע (הואילנה, תקלה) ונכר עמו פ' חבא
תשובת הנאכס, אקיסת נאכוס כו

23 קונקורדנציא שטעטלין, מכור בל' חשב, 4°

24 המשובד ב' יספ אינהאק, חארא, ונכר כסופו פ' 8°
המילואים שלו, סוכבים הלכים על הערוך זל •

ש"ת אסיפת נאונים חנה אלות שנתחלו בין הג'
פבעל חמ והגמ העשיל זל,
(פסקלוב ?) תקנו [ע' תשבי] 4°

פ' ברכי יוסף ושיורי ברכה על אע להרב
חידק זל [עין הולארת
רנב], כך ח', 2°

פ' בית הבחירה לרבנו המזרי על גררים
נזיר סוטה, וחידושי
עבדו ע' ו' להב נמוקי זל, לנורנ
תקנה, כך, 2°

פ' דרוש וחידוש לה' דעקא זל, נכר עם
ש"ת של, [ע' ש"ת דעקא] בדלן 2°

מסכת גטיין (ווינציליה רנז ?) 2°
היכלות הנזהר עם ביאור הגדל זל, שטעט,
4°

שוע אאח (מניע ארץ) עם פירוט ומהלך
ב"ר (ישראל תר"ב) 2°
ישועות יעקב על אע להגרי חונטין זל 2°

מכע המגיד שנה יא כך ח' יב כ"א י"ב כ"א
טו וט"ז כ"א :
אוצר נחמד (לנאמנותלי) חסכת 1, 2, 3, כך אחר

אפרים דיין נאד

הנוסע בארצות מזרח ומערב לתועלת
החברה בכלל ולטובת עם ישראל בפרט

וורשא כ"ד אלול תרל"ח.

כבוד הרב הגדול נשיא גלויות כל ישראל יושבי קו-קז. מכתב בכתב חורה
ומתנה ומעטרי בעטרת רב ומדברנא דאומתיה וכו' וכו' כהר"ר ר' יעקב בהררי"ץ
נר"י בדערבענד.

רועה ישראל !

זה שתי שנים הגיע לידי מכתבו היקר והנכבד בהיותי אז בפעטערסבורג.
שמחתי עליו כשמתת גבור בחלקו שלל. חכרנע מהרתי ושלחתי מכתב לכבוד חורתי
בלוית ספרי הצעיר, הולדות אבן "רשף" וגם עניתי אז על שאלותיו ע"ד השירים
העתיקים הנמצאים בידי, כי אמנם אסמתי ספרים רבים כתבי יד ישנים מאד. בכל
ארצות מסעותי, אבל לדאבון לבי לא זכיתי לקבל שום תשובה על מכתבי. ובעת
ההיא הדפסתי אני בלוית המראפעסטאר שטראקס (חכם נוצרי מברלין) ספר קטן
בשפת אשכנז ושמו

אשר בו הזכרתיך לטובה. אולם בפערי אח"כ דרך חקאם
הגיד לי ידידי הרב ר' יחזקאל ארלאזאראו המו"ל משם, כי עברת דרך העיר
ההיא ומשם הלאה. כי על כן לא נפלאתי על אשר לא קבלתי מענה מכבודך.

עתה חכם נכבד ! חדשה אסמר באזניך. בקיץ הזה הלכתי לפאריז לחברה
"כל ישראל חברים" הרוממה. והמה מלאו את ידי לנוסע לערי קו-קז. חיווא,
בוכריא וכו', לראות את שלום אחינו וליסד שם בחי ספר לחורה ולחכמה כדורש
לחפץ הזמן ולרוח אחינו העומדים שם בשפל המדרגה. ובלי ספק כבר קראת אודות
סלאכותי בס"ע "המגיד" והמליץ ^{me}. וכאשר הודיעו מזה כל מכתבי העתים בשפת
רוסיא, אשכנז, צרפת ובריטניא, כן קבלתי מכתב תעודה מאת המיניסטער האשכנזי
ומכתב מיוחד מאת השר הסענאטאר אחינו הנכבד ה' אדאלף קרעמיע ראש חברה
"כי"ח" ומאת כל חכמי האקאדעמיע בפאריז, ברלין, פעטערסבורג. ובקורב אקוה
מכתבי מליצה מאת ממסלת בריטניא וכו'. מובן מאליו כי לא תשיג ידי לעשות
דבר מה לטובה אחי ועמי הנדחים בהררי קו-קז בלעדי עזרתך. כי על כן תקותי
חזקה כי תשתדל גם אתה אדוני מצדך לעשות דבר מה בבואי אל קרית מושבך. כי
מה חפץ שנינו אם לא לצאת לישיע אחינו, ואם אמנם למי הנשמע רבות מעל ועשת
ידידנו הר"י שטארני, אפס הועד לחברה "כי"ח" לא מצאה בו את אשר בקשה. והוא
בי יכתוב את דבריו על ספר, הביחוד מהנוגע לדברי הימים לבני ישראל בקו-קז.
וכבר עברו קרוב לעשרים שנה למן היום אשר החיטב ראשונה בטעמיר - כאן-טורא.
ועוד לא הדפיס אף עלה אחד זולתי איזה סאמרים עטנאגראפים בהמגיד אשר לא
יביאו כל תועלת לחוקרי דברי הימים. כי לא זאת ידרשו מאת הנוסעים בכלל
ומנוסע עברי בפרט. ולמצער לוא הדפסת את ספרו כי עתה ראינו ונוכחנו איזה
תועלת תצא לנו. אבל כל עוד אשר הוא טמון באפל, הגו קורא עליו דברי החכם
בן סירא "אוצר טמון וחכמה נסחרה מה יועילו גם שניהם?"

אבשרך אדוני כי חלק אחד מספרי הגדול "משא קרים" יצא כעת לאור. והוא
כולל תולדות הנקראים בורים לפי שטתי החדשה. כי ממעי הטורים יצאו ולא יוצאי
ירק ענן ושאל - ותולדות הקרימצאקים או קדמות היהודים בקרים. זיופי אבן
רש"ף. מושב בני ישראל בקרים. חכמי ישראל בקרים. מנהגי הקרימצאקים, (המדברים
בשפת צבטי) תולדות קרים. וכו' וכו'. וגם את שמך הנכבד ושמהי בין החותמים
עליו כאשר צוית לי בטובך במכתבך הראשון. ולוא ידעתי כי כבר הוליתך אליה
ישראל בשלום לעיר מושבך. כי עתה כבר שלחתיו אליך. כי על כן לחשובתך היקרה
~~היה~~ יתכה בכליון עינים. מכבודך ומוקירך באמת ובתמים,
הנוסע

אפרים דיין נאד.

האדורעסטא אלי כעת היא
מכבוד חורתי אבקש לבל תדבר אלי בלשון נסתר כי מלבד אשר סבלת לשוננו הקדושה
לא תסבול כזאת. הנה לאי-כבוד יחשב הדבר הזה בעיני כל יודעי דעה בימינו.
ואתן הסליחת כי כן דברתי גם אני אליך.

והיה זה שלום

חנ"ל.

רשימת אגרות (מיסמכים ועודות וכו') ששודרו מעזרון ומארכיון הרב ר' יעקב יצחקי - רב ואשי בעיר דובנא שבוגיסטאן - קוקז

מס' סר'	המסמך	תאריך	ס.....	ה ת ו כ נ	בשפה	שורות	גלופה	ה ע ר ו ת
33	מכתב	תמוז ה'תרע"א	הרב מנחם רומאנו-באניאלוקא בושניא	בקשר החיבורים של המחזורים לרה"ש ויוה"כ	עברית	27	-	
34	מכתב	תרס"ה	יצחק אריה טאפאראוויץ-וורשא	בקשר משלוח ספרים וכו'	עברית	11	-	
35	מכתב	ה'תרע"ד	ד"ר אהון - משרד ארץ-ישראלי	בענין רכישת קרקעות להתישבות בעבר הירדן	עברית	10	גלופה	
36	מכתב	15.5.1929	ח.ב.ביאליק	בענין הוצאה לאור ה"אוצר המילים ללשון"הסאטית" וכו'	עברית	13	גלופה	
37	מכתב	7 ביוני 1930	ח.ב.ביאליק	הדפסת עבודות ורשימות ז'	עברית	8	גלופה	
38	סיר	התל"ס"ד	ר' מאיר יצחקי	"רחשי לב מהגולה"	עברית	17	גלופה	
39	מכתב	אוגוסט 1882	פרופ.ד.אנוצ'ין (אנטריפולוג רוסי)	בקשת ראיון ועזרה בעבודתו וכו'	רוסית	20	גלופה	
40	דרכון ממלכתי	אפריל 1869	בנרל קומרוב מפקד דרום דגיסטאן	מסע סיור ולימוד במחוזות קוקז	רוסית	22	גלופה	
41	"דרכון צו"	1869	מאת מפקד המשטרה	בענין המסע הנ"ל	רוסית	23	-	
42	צו	מרס 1868	מאת מפקד המשטרה	מינוי לכהונת הרבנות	רוסית	29	גלופה	
43	רסיון	אוגוסט 1903	מאת מפקד המשטרה	מסע סיור ולימוד ברחבי רוסיה	רוסית	18	-	
44	תעודת הוקרה	מאי 1906	מאת מפקד המשטרה	הערכה והוקרה ל-38 שנות שירות	רוסית	20	גלופה	
45	מכתב הזמנה	ינואר 1901	יו"ר הנהלת העיר	הזמנה לאסיפת התיעצות וכו'	רוסית	13	גלופה	
46	מכתב הזמנה	1907	" " "	הזמנה כנבחר למועצה בעניני בחירות וכו'	רוסית	16	גלופה	
47	מכתב הזמנה	מאי 1871	החברה להפצת השכלה בין היהודים פטרבורג	הזמנה להצטרפות לחברה	רוסית	14	-	

מס' סד'	המסמך	תאריך	מ.....	ה ת ו כ ן	בשפה	שורות	גלופה	ה ע ר ו ת
1	כתב מנזר	סבת התר"ח	קהילת דרבנד (בדגיסטאן)	כתב מנזר מסעם קהילת העיר דרבנד לדיין ר' יצחק בר' יעקב עברית	עברית	18	-	
2	שטר בשואין	ה' תקע"ב 5582		כתובת בשואין ע"ש ר' יצחק בר' יעקב	עברית	22	-	
3	מכתב	ה' תרכ"ה	הרב ר' גרשון מעיר קובא	בעניני דינים והלכות של אנשים בעלמים	עברית	60	-	
4	מכתב	ה' תרכ"ז	הרב גרשון	בענין שליח מאר"י בשם חיים כהן החשוד ברמאות	עברית	45	-	
5	מכתב	ה' תרכ"ז	" "	עניני דינים והלכות גרושין וקדושין וכו'	עברית	70	-	*
6	מכתב	ה' תרי"ד	מבני העדה קובא לבני העדה דרבנד	ענינים פנימיים עדתיים ודיני הלכה	עברית	60	-	
7	שטר מכר	תקצ"ח		בוסח שטר מכר שהיה בהוג בין היהודים לבין עצמם	עברית	22	-	
8	תעודת שלטון	1860	מהנציב בסיפליס	הענקת מדליה ו"לבשה" (סרט)	רוסית	13	גלופה	
9	צו-ממשלתי	1861	בח"י מפקד המסמרה	מנזר ואישור לכהונת רב ראשי	רוסית	30	גלופה	
10	תעודת שבח	1848	מסכון להיסטוריה ועתיקות באודיסה	ציון לשבח והכרת תודה בעד הושטת עזרה לאברהם פרקוביץ השליח הנוסע	רוסית	22	-	
11	צו ממשלתי	מרס 1868	מפקד המסמרה	השלמת כהונת הרבנות	רוסית	29	גלופה	
12	מכתב	ה' תרנ"א	מהרב יצחק אלחנן ספקטאר (כתב יד)	בענין התרומות ותמיכה בעירו (קובנא) וכו'	עברית	22	גלופה	
13	מכתב	כסלו ה' תר"מ	פרופ. א. הרמב"א	בענין שירי מסורתי ספרד וכו' וכו'	עברית	27	גלופה	
14	מכתב	ה' תרל"ז	פרופ. א. הרמב"א	בענין השפה "הסמית" ורשמים מסמכותיו וכו'	עברית	31	גלופה	
15	מכתב	סיון ה' תרמ"ב	פרופ. א. הרמב"א	בענין האנטרופולוג הרוסי פרופ. ד. ג. אנוצ'ין	עברית	18	-	
16	מכתב	ניסן ה' תרל"ו	מהבוסע אפרים דיינארד (אדיר)	בעניני הקראים ותעלוליו של פרקוביץ ושונות	עברית	74	-	
17	מכתב	תמוז ה' תרל"ח	י. ל. גארדאן (המסורר יל"ג)	בענין מתן עזרה ויעוץ משפטי לנידונים יהודים וכו'	עברית	28	גלופה	
18	מכתב	אלול ה' תרכ"ח	הבוסע יוסף יהודה הלוי ששארבי	בענין מסעותיו וכו'	עברית	29	-	
19	מכתב	סבת ה' תרל"ח	הבוסע י. י. הלוי ששארבי	רשמים מסמכותיו ופגישותיו וכו'	עברית	35	-	
20	מכתב	אדר ה' תר"מ	הרב שמואל בהרב מוהריל מאחליוער	שאלות ותשובות בהלכות יבמה וכו'	עברית	42	גלופה	
21	מכתב	אלול ה' תרס"א	ראש הרבנים חיים חזקיא מדיני	בענין תמיכות ותורמות לסובת חביון	עברית	22	-	
22	מכתב	ה' תרכ"ח	ח"י גורלאנד (מגיסטר)	מגמת "חברת מפיצי השכלה" בפארבורג, ענין לשון הסמית וכו'	עברית	71	-	
23	מכתב	סבת ה' תרס"ד	ראש הרבנים יעקב שאול אלישר	בענין החוברת "שמרו משפט" וכו'	עברית	22	גלופה	
24	מכתב	אייר ה' תרמ"ג	הרב חיים ברלין (מאסקווא)	על סות רעיתו, בדבת ראטהשילד ליהודי פרס וכו'	עברית	48	גלופה	
25	מכתב	1868	חברת כי"ח בפריז (בח"י יהודה גורמאן)	בענין מצבם של יהודי פרס	עברית	17	גלופה	
26	גליון תקנון	1868	חברת כי"ח בפריז	קצור התקנות של החברה	עברית	37	-	
27	מכתב	אלול ה' תרל"ח	הבוסע אפרים דיינארד	רשימות מסעיו ופגישותיו וכו'	עברית	53	-	
28	מכתב	תמוז התרל"ד	הבוסע י. י. הלוי ששארבי	משמי מסע	עברית	34	-	
29	מכתב	תשרי ה' תרנ"ג	הרב משה יאושע יאודה ליב בן תבאון בנימין דיסקין	בעניני התרומות	עברית	19	-	
30	מכתב	ניסן ה' תרל"ד	יצחק גאלדמן-מדפיס בווארשא	בענין הדפסת "ספר המורה" וכו'	עברית	26	-	
31	מכתב	כסלו ה' תרנ"מ	יעקב מהרש"ק-סוכן לכתבי עת בווארשא	בענין משלוח כתבי עת ורשימת ספרים וכו'	עברית	53	-	
32	מכתב	ה' תרס"ה	משה מרדכי אפשטיין ר"מ סלאבאדקה	בענין תרומות לישיבת "כנסת ישראל"	עברית	32	-	

רשימת אגרות (מיסמכים, תעודות וכו') ששרדו מעזבון ומארכיון הרב ר' יעקב יצחקי - רב ראשי בעיר דרבנד שבדגיסטאן - קוקז

מס' סדר	המיסמך	תאריך	אל.....	ה ת ו כ ן	בשפה	שורות	גלופה	ה ע ר ר ת
1	העתקות ממכתבים שנשלחו	ה'תרל"ח	יהודה לייב גורדון-פטרבורג	בקשת עזרה ועצה משפטית בענין עלילת רצח	עברית	38	-	
2	"	1868	חברת כ"ח - פריז	בענין עליהות של הנוסע ששארבי	עברית	30	-	
3	"	אב ה'תרכ"ח	משה מונטיפיורי - לונדון	בענין סבלות יהודי פרס	עברית	18	-	
4	"	"	ח"י גורלאנד - פטרבורג	בענין עליהות ששארבי, ומצבם ורמתם הרוחני של יהודי דגיסטאן	עברית	47	-	חסר הסיום
5	"	ה'תרכ"ח	אל אישים שם בהמון - פרס	תשובה לאקשטם	עברית	15	-	
6	"	ה'תרכ"ח	חברת כ"ח - פריז	מצב יהודי פרס	עברית	23	-	
7	"	ה'תרכ"ח	הרב גרסון (קובא-קוקז)		עברית	14	-	חסר הסיום
8	"	ה'תרמ"ב	הרב חיים ברלין ר"מ דוולאז'ין	בענין תרומת ווילהלם דה)רוטהשילד ליהודי פרס וכו'	עברית	24	-	
9	"	?	לויאלהם דה רוטהשילד	אמור ותודה על תרומתו וכו'	עברית	19	-	
10	"	?	ראשי הכוללים האשכנזים והספרדים על יד הרב חיים דוד חזן, ירושלים	משלוח תרומות וכו'	עברית	48	-	חסר הסיום
11	"	ה'תרכ"ט	הרב חיים ברלין - משטקבה	תוכן מגוון בדברי תורה וכו'	עברית	94	-	
12	"	ה'תרל"ז	הרב ר' גרסון (אב"ד) קובא, קוקז	דברי דיינות ופסקי-דין וכו'	עברית	43	-	
13	"	ה'תרכ"ח	לעיר פטרובסק (רוסיה)	שאלות ותשובות בעניני כשרות, יין וכו'	עברית	21	-	
14	"	ה'תר"ע	הרב ששון בר עובדיה - כסב-יורה, פלך תריק	בענין הסמכות לרבנות	עברית	16	-	
15	"	ה'תרמ"ב	חבוכה בר יחזקאל איש כורדיטאן	חוקי פרס לגבי רכוש יהודי וכו'	עברית	55	-	
16	"	ה'תרל"ט		בענין ערכם של המטבעות השונים לגבי ה' שקלים לפדיון חבן וכו'	עברית	33	-	
17	אסמכתא	ה'תרל"ח	ישראל בן אשר מעיר גרוזנו	שטר סמיכה לשו"ב מס' 220	עברית	15	-	
18	"	ה'תרל"ח	דניאל בן אליהו מכפר גוגדיה	שטר סמיכה לשו"ב וכו' מס' 228	עברית	20	-	
19	מאמר	ה'תרל"		על פירושי מילות חזרות המובאות במורה, להחכם אבן תבון עברית	עברית	267	-	
20	אסמכתא	ה'תרג'	יוחנן בר ניסים - ולאדיקוקז	שטר סמיכה	עברית	21	-	
21	חידה לגורלות ופתרונה			פרי עטו של הרב ר' יעקב יצחקי ז"ל	עברית	51	-	
22	מאמר		מפרי עטו של הרב ר' יעקב יצחקי ז"ל	על מוצאם של יהודי דגיסטאן	עברית	89	-	בלי תאריך ובלי סיום
23	מאמר	ה'תרכ"ח	"ערי מדי"-שהוגש לחברה מרבח השכלה	בפטרבורג ע"י הרב ר' יעקב יצחקי ז"ל	עברית	341	-	
24	מאמר		מאת הרב ר' יעקב יצחקי ז"ל	על מעשיו ומחקריו של הקראי אבן רש"ם	עברית	60	-	
25	מאמר מחקר	?	"	על אבן רש"ם, על הכוזרים ועוד דברי מחקר על יהודי דגיסטאן	עברית	238	-	חסר הסיום
26		ה'תרמ"ז	"	"מהלך שבילי הדעת" לר' משה קמחי	עברית	152	גלופה	
27	כרוז	1905	"	אל יהודים בני עמנו ע"ד שמירת הבריאות ומצוה מן התורה להזקק לעצת הרופאים וכו'	עברית	51	-	
28	דף מרשימה			דף מרשימת הספרים של ספרייתו של הרב ר' יעקב ז"ל	עברית	24	גלופה	
29	מאמר			סקירה היסטורית קצרה על התישבות של היהודים ההררים בקוקז	רוסית		-	

יום ועסק, כ"ד מ"ח הרנ"א קאורנא.

כבוד הרב הג' ~~הפאז~~ המפורסם בת"י כקשת כ"ו מו"ה
יעקב יצחק הספרדי נ"י אב"ד ד"קק דערבענט.

אחז"ש, כאשר כעת משתדל הרב החו"ב י"א מו"ה אברתם חוואלאש נ"י במחנכם.
ה"ק אודות הענין הנשגב העומד ברוט עולם, לתחליט חיזוק תור"הק פה,
קאורנא, להטות בידי גדולי וטובי הלומדים, אשר במשך שבתם פה יוכלו
לתה טרף בני ביתם בהשקט ובטנוחה, עדי יביעו למטרת הוראה, וחל כי
העסק הקדוש הזה עשה פרי למעלה, ועץ החיים יתן פרי קודש הלולים.
כי יצאו מפה כמה עשריות רבנים גדולים וחשובים, ידיאים ושלמים, לכן
אחבד לבוא בבקשתי לפני כה"ר גא ונא לקרב את הרב השד"ר הנ"ל בכל
מה שאפשר להועיל בעז"ה, למען יצליח את דרכו בקודש, ותהי פעולתו
שלימה להועלת העסק הקדוש הזה להרמת קרן התורה וההעזרה ולמכה ולסעדה,
ואכפיל עוד את שאלתי כי כה"ר יאזור חיל לפעול ישועות במחנכם ה"ק למען
הגדיל תורה ולהאדירה, כי ינחורו פה בכל יום ויום אברכים גדולי וטובי
הלומדים, וההוצאה תתרבה מדי יום ביומו, ולזאת מוכרחים אנחנו לבקש
עזר ותמיכה אף ממרחק מקום, לכן יהי גא משוב כה"ר להשתדל בזה להיות
פעוזרי הרב השד"ר הנ"ל, ולא תגרע קהלחכם ה"ק משאר קהילות ועדות ביעקם
המסתתפים עמנו בענין הנכבד הזה, ומשכרתו שלימה מאת הגמולות שומר
הברית והחסד לאוהביו בהבטחת: לא ימוש וג"ו ובזכות תור"הק יתברך
ברוך הו"ש וכ"ט סלה ידידו המבקשו בלו"נח
יצחק אלחנן החופ

והנני שולח לרומ"כת ספרי שו"ת עין יצחק ע"י הרב השד"ר הנ"ל ידידו

בעצותיה. יום ה' א' אייר, ה' אספיה. התעלה איציה, מאספיה.

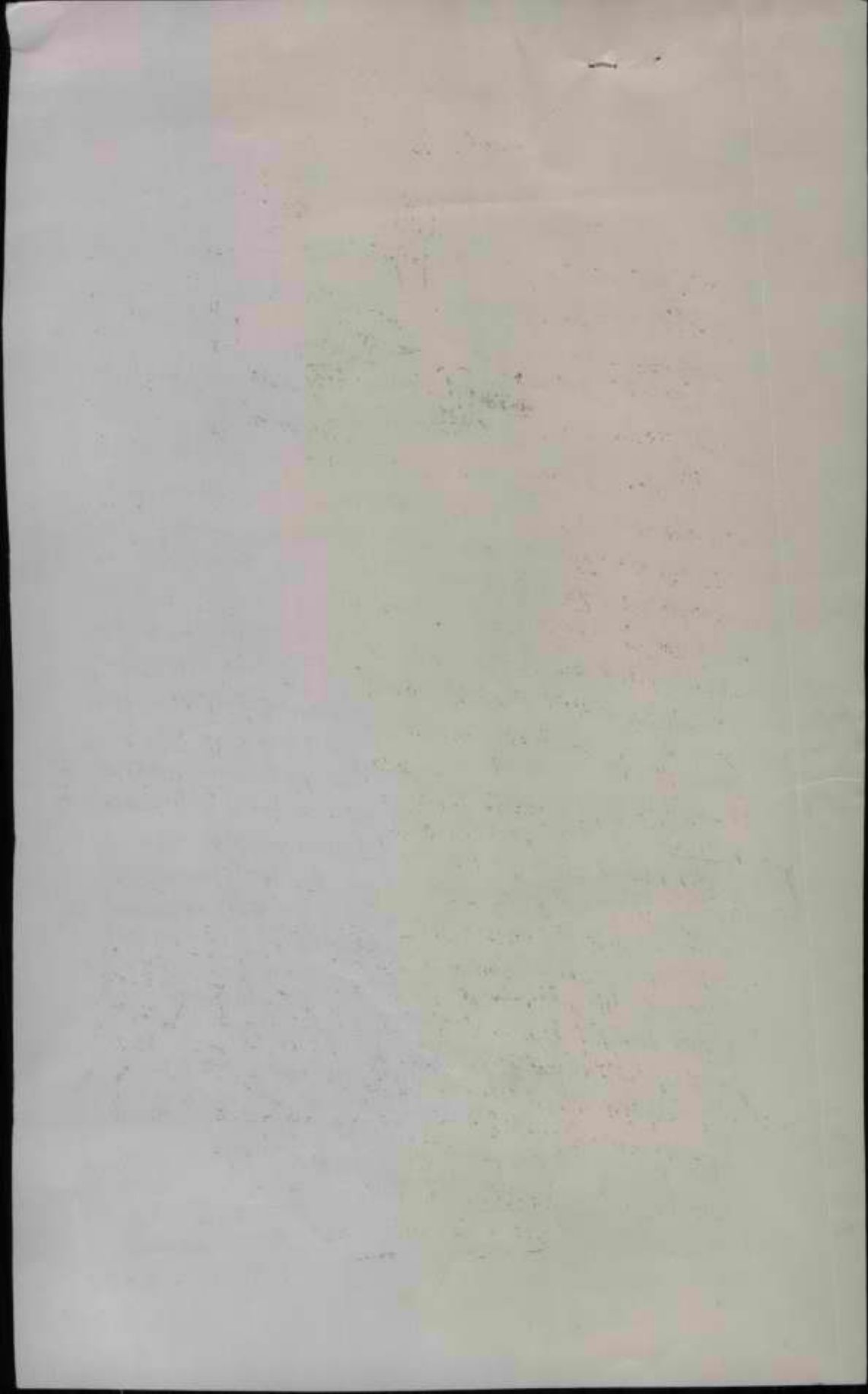
פאת יד ועמיע, יעזר ויועץ. אפנה יבדנפני, מאו, הכב
הגדל העצב ועצבני עין העצה אמרה ואמרה, הכב
הכלל, בצ"ה מ' יעקב בהרדל, מצתי, ה"ו. האבד בדכדכ ל

אמרה באתה רבה, ואהבת עולם אהבתו, - יעזר רבים, יעזר
לא צער האל, מאו נפתח התגון קיענו גוף על עזר כל חמת
ה' ית'. ואחרי אשר האב חמת הכמות יא, חולי אכזב המבאיה לו
ובד, כנסים נוס, האבד אגות עולמי. ביום ק"ג מ' העזר. ואמר
שמרת באב קב יפ. ירחם ה' וינצל בדך חיי עולמי בהשג ובטחה
והיתב הכחה, ופ יגון ואמר.

עזר באב אהבתי, בצדק מצנה רבה. - הן באי ספן אל נשבת.
מבטב, את שפ האב ר' חנוכה בר' יעקבא, אשר האב בשלמות
אחיו יושבי אהל פים, אהל על הערים והמבצות. ובעזר בדך פה
גם חנוכה עזרהו, איש אשר במכבת. - ויהי כחל זה האיש לעזר
בראשית על נה עין. במדינת פרוססיא. יפץ האבד העזרה
מנצח אביו ושלח, האבן ר' שמעון וואלף, היכונה. בארץ
וואהלאעץ נאש פאן ראטהשילד. השר הגדול ית' אנויט
הכין חנוכה ידו אל, בעד אחיו המנונים, אהבץ מאות מאת
במטב פרוססיא. - אולם אז אמה את הכסף, איש זה האיש
ר' חנוכה. ואמר אהיוט בטות, שניע כסף חנוכה, איסג.
הנצח, שאת את כסף יאלי, אהיעץ איש העניים פרים.
ואמר, מאשר אז יעזר שגם חנוכה מצדעסא, אהל פים.
מחבת, אלוה הכסף, באמצעות חנוכה כחל מעלת.
על כל החלפת את הכסף, על מטבעות פרוססיא. ועלה פ

עצ היום. והאדריססא העונה אר' חזקיה שנין נעלה
עמי. ע"ה הע' ערה אע"זי, אהסגירם בתוך ערשתי זה
אז נעלה. וע"ה ענשי רצנו. בטח יגיעו אויבי בעליהם.
ועתה שאם. ובקרב עעלה. ירום ונשא וקרה. על ארץ
רבה. עצ זקוק ושיטה, פישאונת אקבו אטוקה. וכאשר
אקרבנו באהבה. ידינו. נאנו/ אהבתו. ואמר אשמו והצלחת
ועתה תפוקתו. הע' העונם בטובה. וארום עקלוצה.
נלשה אישועה, תייסר הקחון ע"ה נלתי צבי יהובא
צמל נא החופץ נאשן חא יעא.

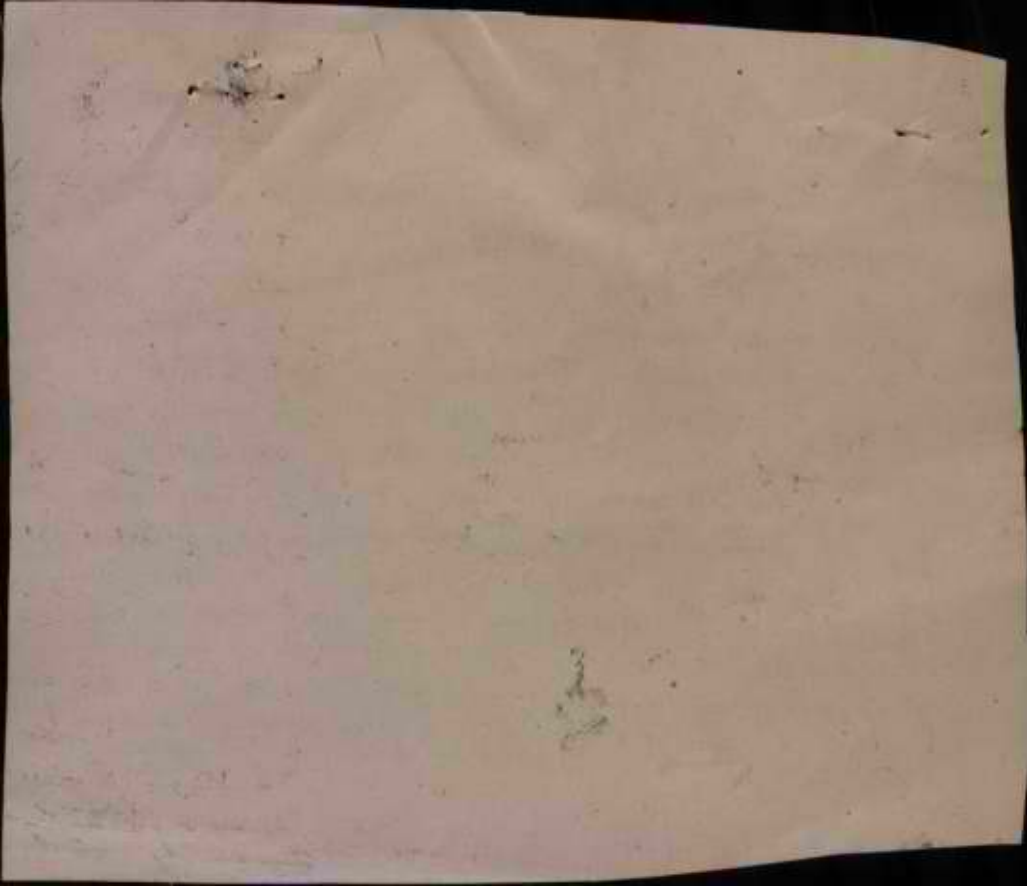

ב"ה יום א' כ"ב כסלו התר"ס מה פטרבורג.

שלום וכט"ס למעלה כבוד הרב המופלא וכו' וכו' מוחר"ר יעקב יצחקי נר"י!

ליחוא ידוע למעכת"ר כי שלחתי היום את המחברת זכרון לראשונים (שירי הנגיד) לכבודך, והכסף הוא אך למותר. - ע"ו שאלתך בטגיד, דע כי מלאכה ארוכה וכבדה היא לאסוף את כל השירים הקדושים ממחברי ספרד נ"ע עם הפירושים הנמצאים עליהם בדפוס ובכ"י; בא וראה כי הרשו"ל החל לאסוף את שירי רי"ה ז"ל (בדיואן אשר הדפיסו החברה מקיצי נדמים) ור' שניאור זקס הדפיס מחברה שיר השירים אשר ל"ן גבירול (פאריז תרכ"ח), ושניהם לא כלו מלאכתם. ובכלל העבודה הזו דורשת חקירה גדולה באוצרות ספרים גדולים הן מספרים נדפסים והן מכ"י; ואני הצעיר לא עסקתי בזה כן מפאה כי בפה לא ימצאו הספרים והכ"י ואין אומן בלא כלים, וכן מפני טרדותי האחרות, ולע"ע לא אוכל להועיל בזה למעכת"ר. ולו הי' חבורך לנגד עיני אולי הייתי מוצא מה להעיר עליו כה וכה כננס הרוכב על גבי הענק, או משלי או מה שאמצא בספרי החכמים צונץ, דוקעס, לאנדטחוטה ודומיהם. אודות ב' נשים לא נתקבל הדבר (עדיין) לחוק בספרי החקים, כי המיניסטעריזם לעניני המשפט (יוסטיץ) מפקפק בדבר, וכאשר יהודע לי מגמר הדבר אטחא אי"ה להודיע מזה למעכת"ר. ושלום חנינא מבלי מנינא למעלה כבודך הרמתה מאת מוקירך ומכבדך

א. א. הירשבי.

מעת הגיעה אלי המכתב הראשון ממעלתך סולטלתי בטלטלה
בבר כמה פעמים, ולכן נאבדו אצלי הרבה כתבים, ועם האקדמיא
וה' דורן אין לי עתה שום שייכות והתחברות.

כמים הפנים לפנים
 כן לב האדם לאדם: -
 (משלי כ"ז, י"ט).

לידידי כנפשי, הרב החכם, רועה צאן קדושים בעיר העתיקה דרבנד,
 משכיל על דבר אמת כש"ת מוהר"ר יעקב בן רבי יצחק הי"ו! -

לשנה טובה, לחיים ולפרנסה בכבוד תכתב ותחתם, ולשנה קבוץ בליות
 נזכר כולנו יחדיו בראשית השנה הבע"ל, לשמוח בשמחת ארץ אבותינו!...
 ולראות ב י ת א ל ה י ה צ ב א ו ת בראש החרים,
 וכל פזורי שנים עשרה שבטי יה ינהרו ימחרו לעלות
 ירושלימה - ושמחת עולם על ראשם! - אמן! כן יהי רצוננו!... -

אל תהי ברכת הדיוט וכ"ו! -

מ כ ת ב ך הנכבד הכולל בקרבו שיר קראתי. והנני נותן לכבודך את תודתי
 שלם בעד רגשי ידידות אשר התנוססנה בלבבך היקר. ואם יהי' לב ידידי שלם
 עמדי לאורך ימים, גם ידיך יאהוב אותך תמיד בלבב שלם ובאמת, והזמן
 יוכיח, כי לא שגית בידידתי, וכי מצאת בי איש הדורש טובך כל הימים,
 ואתה רואה מכל הדברים אשר אני מדבר יום יום עם כבודך, אם יש לך בינת
 אדם ישרה תוכל להבין תכלית דברי, כי הם רק לכבודך עלי אורח ומסילת
 חייך, ולטובך באחרית הימים. ואני רואה שאתה תטיל טפק באמיתת דברי,
 לא כן ידידי, נכונים ואמיתים הם וטובים למאד לאוזן קשבת. מפני אהבתי
 לעמי בכלל ולאחי בני אמונתי בפרט, אני מעריך לכל איש ואיש דברים
 כאלה המובילים למטרת אנוש מה בחלוד, אף אם בהחילה לא מקבלים מפני
 קשי הבנתם; אך במשך הזמן יכירו ויוקירו דברי, ואז יאמרו בלבם: "מה
 נכונים ואמיתים הדברים המדוברים בזמננו!" - אבל רחוק אהיה אז מהם,
 בזמן שיכירוני לא יראוני עוד ועד בלתי שמים לא יפגשוני פה במדינה
 הזאת. ואתה ידידי הנכבד תעשה עצתי גם בזה, ותכתוב כל דברי בחרט
 אנוש על לוח לבך לזכרון, למען תזכרם גם בימים יבואו, אף אם אהיה
 במדינה רחוקה! כה דברי ידיך וידיד כל מין האנושי.....

יוסף יהודה בר"י הלוי טשאוני.

הנוסע בארצות הקאקאזוס בשם מלכות רוססלאנד
 ובשם חברה "כל ישראל חברים" אשר בצרפת המדינה.